

שנאמר [שמואל א כג] "היסגירו בעלי קעילה אתי ואת אנשי ביד שאול?" ויאמר ה': יסגירו".

ואם השעה דחוקה והוצרך הרבר לשאול שנים כאחד — מחזירין לו שנים. שנאמר [שמואל א ל]: "וישאל דוד בה' לאמר:

א. האם ארדף אחרי הגדוד הזה?

ב. האשיגנו?

ויאמר לו באורים ותומים:

א. רדוף!

ב. כי השג תשיג והצל תציל".

ומוסיפה הגמרא כלל בענין האורים ותומים:

ואף על פי שגזירת נביא על פורענות חוזרת, יכולה להתבטל אם יחזרו בתשובה, גזירת אורים ותומים — אינה חוזרת, שאינה מתבטלת!

שנאמר [במדבר כז] "במשפט האורים". שנחשבת תשובתם של האורים ותומים כפסק דין, שאינו מתבטל.

ולמה נקרא שמן "אורים ותומים"?

אורים — שמאירין את דבריהן, שהוראתם ברורה ובהירה.

תומים — שמשלימין את דבריהן, שאינם מתבטלים.

ואם תאמר: כגבעת בנימין — מפני מה לא השלימו דבריהם? שהרי פעמיים, בשני הימים הראשונים למלחמתם בבני בנימין,

אלא הרי הוא שואל כדרך שאמרה חנה בתפלתה, שנאמר [שמואל א א] "והנה היא מדברת על לבה. רק שפתיה נעות, וקולה לא ישמע". דהיינו, שביטאה תפילתה בשפתיה, בלחש.

אין שואלין באורים ותומים שני דברים כאחד.

ואם שאל שני דברים כאחד — אין הם מחזירין עונים לו אלא על דבר אחד בלבד.

ואין מחזירין לו אלא על הדבר הראשון.

שנאמר כאשר שאל דוד שתי שאלות כאחד [שמואל א כג]:

א. "היסגרני בעלי אנשי קעילה בידו של שאול?"

ב. "הירד שאול לקעילה?"

וענו לו על דבר אחד: ויאמר ה': ירד שאול לקעילה!

ומקשיגין: והא אמרת אין מחזירין אלא על הדבר הראשון, ואילו כאן הוא קיבל מענה על הדבר השני!?

עג-ב ומתרציגן: דוד שאל שלא כסדר, שהיה לו להקדים את השאלה האם ירד שאול לקעילה ורק לאחר מכן לשאול אם בני קעילה יסגירוהו.

ולכן החזירו לו כסדר, על השאלה שהיתה ראויה להשאל תחילה.

וכיון שידע דוד, לפי התשובה שקיבל על ירידת שאול ולא קיבל תשובה על הסגרתו, ששאל שלא כסדר — חזר ושאל על הסגרתו, ועתה היתה שאלתו כסדר.